

Управління якістю продукції є, по суті, наскрізним аспектом системи управління підприємством – аналогічним таким, як час, витрати, управління персоналом. Саме це положення лежить в основі базових принципів створення сучасних систем управління якістю.

Сучасне управління якістю продукції повинне прямо орієнтуватися на характер потреб, їхню структуру й динаміку; ємність і кон'юнктуру ринку; стимули, зумовлені економічною і технічною конкуренцією, характерні для ринкових відносин. Сучасне управління якістю на підприємстві, незалежно від форми власності й масштабу виробничої діяльності, повинне оптимально сполучати дії, методи й засоби, які забезпечують, з одного боку, виготовлення продукції, що задовольняє поточні запити і потреби ринку, а з іншого – розробку

нової продукції, здатної задовольняти майбутні запити й потреби ринку.

ЛІТЕРАТУРА

1. Горлова Б. Д. Система НАССР – требование времени / Горлова Б. Д., Чипурина Л. Г. // Пищевая промышленность. – 2010. – № 12. – С. 73.
2. Гуленков В. Ю. Новое в подходе к сертификации систем менеджмента качества / Гуленков В. Ю., Куприянова М. С. // Стандарты и качество. – 2009. – № 3. – С. 90–83.
3. Ефимов В. В. Потребительские ценности продукции / Ефимов В. В. // Стандарты и качество. – 2010. – № 5. – С. 68–69.
4. Непрерывное улучшение процессов на этапе, когда это имеет особое значение / Жарнецки Х., Схроев Б., Адаме М., Спэн М. // Стандарты и качество. 2010. – № 3. – С. 79–83.

УДК 336.711.65:339.5

СУТНІСТЬ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ МІЖНАРОДНОЇ ТОРГІВЛІ

**М. С. Одарченко, кандидат технічних наук;
З. П. Карпенко; Л. В. Даниленко;
А. О. Мовчан; А. А. Рибцева**

У системі зовнішньоекономічних відносин держави головне місце належить торговельній діяльності [1]. Міжнародна торгівля – це система економічних відносин країн, метою яких є ввезення або вивезення товарів і послуг. Це засіб за допомогою якого країни можуть розвивати спеціалізацію, підвищувати продуктивність своїх ресурсів і в такий спосіб збільшувати загальний обсяг виробництва.

Місце міжнародної торгівлі в системі міжнародних економічних відносин визначається тим, що, по-перше, через неї реалізуються результати всіх форм світогосподарських зв'язків – вивозу капіталу, виробничої кооперації, науково-технічного співробітництва. По-друге, розвиток міжнародної торгівлі то-

варами визначає динаміку міжнародного обміну послугами. По-третє, зростання та поглиблення міжрегіональних і міждержавних взаємозв'язків є важливою передумовою міжнародної економічної інтеграції. По-четверте, міжнародна торгівля сприяє подальшому поглибленню міжнародного поділу праці та інтернаціоналізації господарських зв'язків [1].

Після проголошення незалежності Україна стала на новий шлях розвитку – побудови демократичної правової держави. Лібералізація зовнішньоекономічної діяльності, скасування монополії СРСР на зовнішню торгівлю зумовили необхідність формування нової державної політики в цій сфері. Пріоритети сучасної зовнішньоторговельної політики зумовили

необхідність реформування засад здійснення зовнішньоторговельної діяльності. Запорукою якісного проведення реформи у сфері зовнішньої торгівлі є належне її державне регулювання. Саме органи державної влади мають забезпечити втілення в життя зовнішньоторговельної політики держави, ефективність якої є однією з умов утвердження країни в міжнародній економічній системі.

Державне регулювання зовнішньої торгівлі є одним з тих проблемних питань, вирішення яких є нагальним. У контексті інтеграційних процесів, у яких бере участь Україна, актуальним стало нормативно-правове забезпечення здійснення цього напрямку діяльності держави. Адже недосконалість правової бази негативно впливає на розвиток зовнішньоекономічних відносин нашої держави, призводить до безконтрольного вивезення з неї вкрай дефіцитних ресурсів і продажу їх на світовому ринку за демпінговими цінами [2, 3].

Проблема дослідження організаційно-правового аспекту державного регулювання зовнішньої торгівлі недостатньо представлена у вітчизняних наукових працях. Наукові розробки українських учених з проблем регулювання зовнішньоекономічної діяльності (ЗЕД) присвячені переважно економічному аспекту та меншою мірою стосуються організаційно-правового аспекту державного регулювання зовнішньої торгівлі. Теоретичним джерелом дослідження слугували наукові здобутки провідних українських учених, зокрема В. Б. Авер'янова, О. Ф. Андрійко, І. Б. Коліушко, А. Т. Комзюка, Т. О. Коломієць, С. П. Коломацької, В. К. Колпакова, Т. М. Кравцової, А. С. Ластовецького, В. М. Марчука, Л. В. Ніколаєвої, В. П. Нагребельного, А. А. Попова, С. Г. Осики, В. Т. П'ятницького, В. П. Плавича, В. С. Позднякова, О. О. Покрещука, В. П. Тимошука, С. С. Терещенко, В. В. Цветкова, Г. Ф. Шершеневича та багатьох інших авторів, а також наукові розробки зарубіжних учених, які тією чи іншою мірою стосувалися досліджуваних у роботі проблем: А. П. Альохіна, І. О. Галагана, В. І. Димченко, В. П. Звєкова, І. С. Зикина, Ю. М. Козлова, О. П. Матвєєвої, Є. Ф. Прокушева, Ю. О. Тихомирова,

А. І. Шишаєва, К. М. Шмитгоффа, В. М. Шумілова та ін. [4].

Незважаючи на те, що багато науковців приділяють увагу у своїх працях різним галузям економіки, проте, на жаль, коло проблем торгівлі, торговельних правовідносин часто звужується сферою лише внутрішньої торгівлі. Для нашої держави актуальною є проблема державного регулювання зовнішньої торгівлі, оскільки саме вона є каменем спотикань на шляху інтеграції України в європейський простір. Водночас комплексного дослідження (з юридичного погляду) в цій сфері не була.

У сучасних умовах здійснення зовнішньої торгівлі забезпечується за допомогою її державного регулювання, що реалізують державні органи з різним правовим статусом і повноваженнями. Досі не створені механізми взаємодії органів державного регулювання зовнішньої торгівлі, що послаблює позиції держави на шляху інтеграції в міжнародну систему господарських зв'язків [3].

Ефективна інтеграція до світового економічного простору є важливим напрямом розвитку України. Від успіху зовнішньоекономічної діяльності України залежить її подальший економічний і соціальний розвиток як підсистеми світової економіки, що і визначає актуальність даної теми.

Мета статті – визначити сутність міжнародної торгівлі та розглянути питання нормативно-правового забезпечення організаційно-правових основ державного регулювання зовнішньої торгівлі.

Тому варто охарактеризувати нормативно-правове забезпечення державного регулювання зовнішньої торгівлі України та визначити способи його вдосконалення, оскільки саме на основі законодавчих актів і через їх прийняття та реалізацію здійснюється визначений напрям діяльності держави.

Об'єктом дослідження є організаційно-правові відносини, що складаються при здійсненні державного регулювання зовнішньої торгівлі як одного з напрямів діяльності держави.

Предметом дослідження є система адміністративно-правових норм і норм інших галузей права, що регулюють діяльність органів державної влади щодо здійснення державного

регулювання зовнішньої торгівлі, встановлюють вимоги легітимації здійснення зовнішньої торгівлі та визначають заходи адміністративного примусу щодо правопорушень в зовнішній торгівлі, а також практична діяльність у сфері державного регулювання зовнішньої торгівлі.

Незважаючи на загальну тенденцію до усунення торгових бар'єрів між країнами, міжнародна торгівля залишається сферою пильної уваги законодавчих і податкових органів.

Державне регулювання ЗЕД є об'єктивною необхідністю. Таке регулювання спрямоване на забезпечення захисту інтересів країни та суб'єктів її зовнішньоекономічної діяльності, створення для останніх рівних можливостей розвивати всі види підприємницької діяльності та напрями використання доходів і здійснення інвестицій, на розвиток конкуренції та обмеження монополізму.

До головних цілей державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні належать: забезпечення збалансованості економіки та рівноваги внутрішнього ринку, стимулювання прогресивних структурних змін в економіці, створення найсприятливіших умов для залучення національної економіки в систему світового поділу праці. Регулювання ЗЕД здійснюється за допомогою законів України, актів тарифного та нетарифного регулювання, економічних заходів оперативного регулювання, рішень недержавних органів управління економікою, які ухвалюються відповідно до їхніх статутних документів, договорів, що укладаються між суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності [4].

Розглядаючи систему законодавства, що регулює зовнішньоторговельну діяльність і становить її правову основу, слід зауважити, що вона об'єднує закони й інші нормативно-правові акти, які безпосередньо розглядають питання щодо регулювання у цій сфері, а також ті юридичні акти, які регулюють відносини в інших сферах, але містять і правові норми, що стосуються зовнішньоекономічної діяльності. Наприклад, спеціальним законом, який закріплює основи зовнішньоекономічної діяльності в Україні, є Закон «Про зовнішньоекономічну діяльність».

Центральні органи державного управління України регулюють діяльність усіх суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності незалежно від форм власності та територіального розміщення. До них належить Верховна Рада, Кабінет Міністрів, Національний банк (НБУ), Міністерство економіки та з питань європейської інтеграції, Державна митна служба, Антимонопольний комітет України та ін.

До компетенції Верховної Ради України віднесено: ухвалення законів, затвердження основних напрямів зовнішньоекономічної політики та структури органів державного регулювання ЗЕД, укладання міжнародних угод, установлення спеціальних режимів зовнішньоекономічної діяльності тощо. Кабінет Міністрів України визначає методи здійснення зовнішньоекономічної політики, координує діяльність міністерств і комітетів з питань регулювання зовнішньоекономічної діяльності, ухвалює нормативні акти з питань такої діяльності, укладає міжнародні угоди й ін. НБУ регулює курс національної валюти, проводить розрахунки за отриманими державними кредитами та боргами, здійснює використання золотовалютного резерву держави. Міністерство економіки та з питань європейської інтеграції України забезпечує проведення єдиної зовнішньоекономічної політики, координує суб'єктів підприємництва та контролює додержання ними умов міжнародних угод, уживає заходів нетарифного регулювання. Державна митна служба України здійснює митний контроль у країні, а Антимонопольний комітет контролює додержання суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності антимонопольного законодавства [2, 3].

Державне регулювання зовнішньоекономічної діяльності здійснюють за допомогою адміністративних і економічних методів [4].

Центральне місце в державному регулюванні зовнішньої торгівлі належить тарифному регулюванню, яке в Україні спирається на Закон України «Про єдиний митний тариф». Митний тариф – це систематизований перелік товарів із зазначенням мита, яким вони обкладаються під час перетину митного кордону країни. Митні тарифи розробляються за товарним класифікатором. Запровадження мита

сприяє захисту національних виробників від іноземної конкуренції, забезпечує надходження коштів до державного бюджету, поліпшує умови доступу національних товарів на зарубіжні ринки.

До найпоширеніших адміністративних інструментів державного регулювання ЗЕД належать квотування та ліцензування. Квотування – це кількісне обмеження імпорту або експорту певної категорії товарів, а ліцензування – це умови та порядок надання державними органами спеціального дозволу на ввезення або вивезення таких товарів.

На підставі проведеного дослідження визначено, що державне регулювання зовнішньої торгівлі слід здійснювати з урахуванням принципів зовнішньоторговельної діяльності, митного, валютного та податкового регулювання при здійсненні зовнішньоторговельної діяльності, але насамперед відповідно до власних принципів.

У цілому аналіз сучасного стану правового забезпечення зовнішньоекономічної діяльності свідчить, що законодавству України з державного регулювання зовнішньої торгівлі характерні ті ж недоліки, як і для всього чинного законодавства, а саме: нестабільність і внутрішня суперечливість законодавчих актів у досліджуваній сфері, диспропорція у співвідношенні законів і підзаконних актів; відсутність механізмів реалізації нормативних актів і ін. [5].

На даний час система органів державного регулювання зовнішньої торгівлі в Україні ви-

значена недостатньо чітко й має певні недоліки [5]. Зокрема, існує об'єктивна необхідність створити й нормативно закріпити дієві механізми взаємодії та співпраці між органами державного регулювання зовнішньої торгівлі, чітко визначити компетенції цих органів з метою усунення дублювання окремих їх повноважень, що має оптимізувати державне регулювання зовнішньої торгівлі в цілому.

ЛІТЕРАТУРА

1. Авдокушин Е. Ф. Международные экономические отношения : учеб. пособие / Е. Ф. Авдокушин. – М. : [б. и.], 1997. – 322 с.
2. Новицький В. Є. Міжнародна економічна діяльність України : підручник / В. Є. Новицький. – К. : КНЕУ, 2003. – 948 с.
3. Управління зовнішньоекономічною діяльністю : навч. посіб. – 2-ге вид., випр. і допов. / за заг. ред. А. І. Кредісова. – К. : ВІРА-Р, 2002. – 552 с.
4. Юшина С. І. Суть державного регулювання зовнішньої торгівлі в Україні / С. І. Юшина // Зовнішня торгівля: право та економіка. – 2004. – № 4 (16). – С. 38–44.
5. Юшина С. І. Адміністративно-правові проблеми державного регулювання зовнішньої торгівлі в Україні / С. І. Юшина // Науковий потенціал майбутнього України на шляху до європейської інтеграції : матеріали наук. конф. курсантів, студентів та молодих науковців. – Дніпропетровськ : Академія митної служби України, 2004. – С. 252–253.

УДК 621.327

СТАНДАРТИЗАЦІЯ ТА ЯКІСТЬ СВІТЛОВИПРОМІНЮВАЛЬНИХ ДІОДІВ

**Г. М. Кожушко, доктор технічних наук;
В. І. Ткаченко; Л. В. Дугніст**

За останнє десятиріччя фізика й техніка напівпровідникових джерел світла та застосування їх у світлотехніці зробили гігантський

крок уперед. ХХІ ст. уже називають століттям твердотілого освітлення. На сьогодні створено науково-технічне підґрунтя для конку-